

Lieve gemeente,

In de tijd van Jezus was het heel gebruikelijk om de boodschap die je had aan de mensen in de vorm van verhalen, gelijkenissen ofwel parabels, te vertellen.

Ook Jezus doet dit heel veel.

Maar bij dergelijke gelijkenissen is het vaak lastig om duidelijk te krijgen waar het nu uiteindelijk om gaat en wat de boodschap is die erin zit.

Herhaaldelijk lezen we dat de leerlingen aan Jezus om uitleg vragen, omdat ook zij de boodschap niet begrijpen.

Ook de gelijkenis van vandaag is een verhaal waarbij meerdere interpretaties mogelijk zijn.

Wanneer we het lezen, dan dringt allereerst de vraag zich op waar dit in vredesnaam over gaat.

Wat is hier aan de hand en waar gaat dit over?

We lezen hier een zeer gewelddadige gelijkenis.

Boodschappers worden gedood en als wraak worden vervolgens hun moordenaars gedood en hun stad in brand gestoken.

Een wel zeer drastische maatregel om de kwaden te straffen.

We lezen dat het hier gaat om een koning die een bruiloftsmaal voor zijn zoon organiseert en daarbij gasten uitnodigt.

Dat is waarschijnlijk de reden dat er later zo hardhandig wordt afgerekend met degenen die niet komen, want het gaat hierbij niet louter om mensen die het te druk hebben voor een feestje, maar het gaat hierbij om de politieke macht van de koning.

Deze mensen gehoorzamen niet aan zijn gezag.

Het gaat over de erkenning en de handhaving van de macht van de koning en daarvoor worden zelfs steden platgebrand.

In veel gelijkenissen gaat het in de boodschap of bij de toepassing ervan bij de koning over God en wordt er iets over God of over het Koninkrijk van God gezegd.

Dat kan ook voor deze gelijkenis gelden.

De koning zou dan voor God staan.

Maar dat roept wel veel vragen op zoals: hoe moeten we dit verhaal lezen, wat is de achtergrond ervan en hoe kan zo'n gewelddadige koning een beeld voor God zijn?

Wat de achtergrond van de gelijkenis betreft is gebleken dat in de gelijkenissen vaker wordt verwezen naar een specifieke historische gebeurtenis.

Zo wordt er in het verhaal van vanmorgen verwezen naar het vernietigende optreden van de Romeinse keizers tegen opstandige steden of provincies.

Het is goed mogelijk dat in deze gelijkenis naar de verwoesting van Jeruzalem in het jaar 70 wordt verwezen.

En ook was in die tijd het dineren met de keizer een gevaarlijke bezigheid.

Geen wonder dat men in dat geval liever bedankte voor de eer.

Maar dan dringt de vraag zich op hoe het gedrag van God zich laat vergelijken met het vaak wrede handelen van de Romeinse keizers.

Dit past toch niet bij het beeld dat wij van God hebben?

Een oplossing voor dit probleem kan zijn dat in dit verhaal de koning helemaal niet voor God staat.

Mattheus zou het dan kunnen hebben over een menselijke koning van vlees en bloed.

Wanneer we kijken naar het Oude Testament dan zien we dat daar ook vaak over God als koning wordt gesproken.

Dan zijn er verhalen over het oordeel van God in de eindtijd, waarin de mensen beoordeeld worden.

Vaak gaat het in deze verhalen ook over een maaltijd of over het dragen van verkeerde kleding.

Dit sluit precies aan bij onze gelijkenis van vanmorgen.

Maar aan de andere kant kan er ook naar de verhalen over Bijbelse koningen gekeken worden.

Zo is er een verhaal over koning Hizkia die brieven rondstuurde in Juda en in het noordelijk koninkrijk Israël met de oproep om terug te keren naar God en Pesach te vieren in Jeruzalem.

En dan worden in het noordelijke rijk de boden uitgelachen.

De stammen in dit rijk doen niet mee en het zou kunnen dat zij zelfs de profeten gedood hebben.

Hieruit blijkt dus dat de gelijkenissen zowel naar de Romeinse keizers kunnen verwijzen als ook naar Bijbelse koningen.

Daarom is het ook helemaal nog niet zo eenvoudig om zo'n gelijkenis goed uit te leggen.

Want doet God nu wel of niet zoals die koning doet?

En afgezien van het doden van de mensen die weigeren te komen, ook het einde van de gelijkenis is verre van aangenaam.

Iemand met niet de goede kleren aan wordt eruit gegooid, in de buitenste duisternis.

Plus dan ook nog eens de slotwoorden: velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.

Daar is in het verleden al vaak mee aan de haal gegaan.

Wat zou deze gelijkenis kunnen betekenen en waarom vertelt Mattheus dit verhaal zo aan ons?

Het feestmaal van de koning kan verwijzen naar het goede leven dat God ons wil geven.

Met de Startzondag hebben we het er over gehad.

Psalm 23: U nodigt mij aan tafel, mijn beker vloeit over.

God wil ons het goede schenken.

Maar willen we dat ook aannemen.

De uitgenodigde gasten in het verhaal niet.

In het verleden werd het verhaal zo uitgelegd, dat het volk Israël de uitnodiging van God had afgeslagen.

Dit heeft geleid tot antisemitische uitspraken en nog veel ergere dingen.

Na de dood van Jezus en door het optreden van de apostelen is het Christendom ontstaan, aanvankelijk als een stroming binnen het Jodendom.

Het mooie hiervan was dat de Christenen het verhaal over God en over een nieuwe wereld van God verder hebben gebracht buiten de grenzen van Israël, de wereld over.

Het verhaal van Jezus had daarbij stimulerend gewerkt.

Het trieste hierbij was, dat er geen ruimte meer voor de Joden overbleef om hun religie op hun eigen manier te beleven.

Vandaar dat de wegen uiteen gingen met over en weer haat en nijd.

In de tijd dat de evangelist Mattheus zijn evangelie over Jezus opschreef was Jezus al gestorven aan het kruis en was Jeruzalem verwoest.

Op dat moment waren ook de wegen van Christenen en Joden al uit elkaar gegaan.

En dat is de achtergrond dat Mattheus dit verhaal zo vertelt.

De achtergrond dat Johannes de Doper en Jezus, als de dienaren van de koning de uitnodigingen hadden rondgebracht en daarna zijn mishandeld en gedood.

En dan volgt de tekst:

De koning werd toornig, stuurde zijn leger, vernietigde de moordenaars en stak hun stad in brand.

De aanblik van het brandende Jeruzalem in het jaar 70 heeft Mattheus diep geschokt.

Hij kan de val van de heilige stad niet anders zien dan als een onheil dat het volk over zichzelf heeft afgeroepen door geen gehoor te geven aan de uitnodiging van de Koning.

Het verhaal is altijd zo gelezen en het heeft verschrikkelijk veel ellende over het Joodse volk gebracht, omdat de Christenen zichzelf voortaan als het volk van God gingen beschouwen en het Joodse volk als door God verworpen.

Maar dit is nooit Jezus' boodschap geweest.

Jezus' boodschap was juist dat het rijk van God voor alle mensen bestemd was.

Dat lezen we in het vervolg.

In het verhaal worden er anderen uitgenodigd om bij het feest aan te schuiven.

Niet degenen die geen tijd konden vrijmaken, maar mensen van de straat.

Armen, mensen die wel tijd hadden.

Goede en slechte staat er nog bij.

Dus geen beoordeling of screening vooraf of je goed genoeg bent.

Iedereen is welkom in de nieuwe wereld van God en iedereen hoort erbij.

De slechten zijn even welkom als de goeden, maar iedereen moet de mantel van de gerechtigheid aandoen.

Die mantel van de gerechtigheid kunnen we vinden in Jesaja:

*Hij deed mij het kleed van de bevrijding aan,
hulde mij in de mantel van de gerechtigheid,*

We mogen komen zoals we zijn, in ons gewone plunje, maar als straks de koning verschijnt ziet hij ons graag in feestkleed.

Zou dat niet betekenen dat we dan moeten veranderen?

Dat we niet meer de mensen kunnen blijven die we zijn, maar een andere kant op moeten in ons leven en in ons gedrag.

De kant van bevrijding en gerechtigheid.

Dat we andere, nieuwe mensen worden.

Want wat zal hij zeggen wanneer wij niet het feestkleed aan hebben getrokken?

Wanneer we nog steeds ons oude en foute gedrag hebben?

Er volgt dan een harde veroordeling: buitenste duisternis met gejammer en knarsetanden.

Ook hierover is veel gespeculeerd wat dit zou kunnen zijn.

We weten het niet.

Het kan een beeld zijn dat men in die tijd had van een eindoordeel.

Belangrijk is wat de boodschap die in dit verhaal zit voor ons kan zijn, nu wij in volstrekt andere omstandigheden leven dan degenen voor wie Mattheus zijn verhaal opgeschreven heeft.

Wat kan deze gelijkenis voor ons betekenen?

Wat er vooral uitspringt is dat we allemaal zijn uitgenodigd voor het feest, voor Gods nieuwe wereld.

En dat we daarvoor feestkleden aangereikt krijgen en die aan mogen trekken, het kleed van de bevrijding en de mantel der gerechtigheid.

En met andere kleren aan worden we andere mensen.

Nieuwe mensen die de weg op gaan van bevrijding en gerechtigheid.

Amen